

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Petra Příhody a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce **Ing. J. K.**, zastoupeného JUDr. Bedri Tomáškem, advokátem se sídlem Kolín IV., Politických vězňů 27, proti žalovanému **Finančnímu ředitelství v Praze**, se sídlem Praha 2, Žitná 12, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2003, č. j. 11 Ca 69/2003 - 24,

takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2003, č. j. 11 Ca 69/2003 - 24 **se zrušuje** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného usnesení Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce v řízení o jeho žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 11. 2002, č. j. 9646/02-130, jímž bylo zamítnuto stěžovatelovo odvolání proti dodatečnému platebnímu výměru vydanému Finančním úřadem v Kolíně na daň z přidané hodnoty ve výši 12 879 Kč. Zamítnutí žádosti městský soud odůvodnil tím, že žalobce měl podle daňového přiznání za zdaňovací období r. 2002 na konci tohoto roku dlouhodobý hmotný majetek ve výši 5 149 694 Kč, peněžní prostředky v hotovosti ve výši 45 565 Kč, peněžní prostředky na bankovních účtech ve výši 125 931 Kč a příjem ve výši 598 796 Kč. Z dalších dokladů městský soud zjistil, že proti žalobci je vedena exekuce na úhradu dluhů převyšujících jeho hmotný majetek. Při posuzování podmínek pro osvobození od soudního poplatku soud vycházel zejména ze skutečnosti,

že žalobce měl poměrně vysoký příjem ze svého podnikání a bylo na něm, aby omezil výdaje tak, aby nepodnikal se ztrátou. Skutečnost, že je proti žalobci vedena exekuce soud nezohlednil, neboť bylo na žalobci, aby podnikání usměrnil takovým způsobem, aby byl schopen své platební povinnosti plnit. Při úvaze rovněž soud přihlédl i k výši soudního poplatku, která činí 2000 Kč.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že napadené usnesení je nezákonné. I když soud vychází ze správně zjištěného skutečného stavu věci, vyvozuje z něho nesprávné závěry. Stěžovatel sice měl ze svého podnikání poměrně vysoký příjem, ten je však podmiňován nezbytnými náklady, jejichž výši nelze ovlivnit - s omezením nákladů by došlo i k omezení příjmů. Platební povinnosti pocházejí z minulosti, kdy byl zmařen jeho podnikatelský záměr a proto nemůže souhlasit se závěrem soudu, že měl podnikat tak, aby byl schopen plnit své platební povinnosti. Výše poplatku není pro stěžovatele zanedbatelná, zejména když souběžně podal i další žaloby a v úhrnu by měl na poplatcích uhradit 20 000 Kč. Domnívá se, že splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků a následně pak pro ustanovení advokáta, a proto navrhuje zrušení napadeného usnesení a vrácení věci městskému soudu k dalšímu řízení a přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud v prvé řadě vážil nezbytnost rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti věcně rozhodováno bez prodlení (tedy po jejím předložení Nejvyššímu správnímu soudu a nezbytném poučení účastníků řízení).

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel namítá nezákonnost napadeného usnesení, kterou spatřuje v tom, že mu městský soud měl osvobození od soudních poplatků přiznat, neboť jeho poměry přiznání osvobození od placení soudních poplatků odůvodňují. I když stěžovatel výslovně argumentuje pouze proti výroku o nepřiznání osvobození od soudních poplatků, napadá usnesení celé a je zřejmé, že v daném případě se od závěru o splnění podmínek pro osvobození od soudního poplatku odvíjí i závěr o nemožnosti ustanovení zástupce.

Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.

V dané věci stěžovatel dne 29. 4. 2003 požádal o osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 11. 2002, č. j. 9646/02-130. K výzvě městského soudu předložil prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, k němuž připojil fotokopii daňového přiznání za rok 2002, ze kterého plyne, že má dlouhodobý hmotný majetek ve výši 5 149 694 Kč, peněžní prostředky na hotovosti ve výši 45 565 Kč, peněžní prostředky na bankovních účtech ve výši 125 931 Kč, příjem z podnikání ve výši 598 796 Kč, výdaje ve výši 657 896 Kč (a tedy ztrátu 59 100 Kč). Dále připojil kopii směnečného platebního rozkazu vydaného Krajským obchodním soudem v Praze dne

12. 4. 2000, č. j. Sm 1056/2000-8 ukládajícího stěžovateli zaplacení částky 9 500 000 Kč s příslušenstvím a kopii usnesení Okresního soudu v Kolíně ze dne 18. 12. 2002, č. j. NcE 830/2002 - 6, kterým byla nařízena k uspokojení pohledávky České finanční s. r. o. ve výši 9 500 000 Kč s příslušenstvím exekuce na majetek stěžovatele.

Městský soud při rozhodování o žádosti o osvobození od soudních poplatků vycházel z přehledu majetku uvedeného v daňovém přiznání a z doloženého exekučního řízení na částku výrazně překračující aktiva stěžovatele. Exekuci hodnotil tak, že žadatel měl podnikat způsobem zajišťujícím plnění závazků a ztrátu z podnikání tak, že bylo na žadateli, aby přizpůsobil výdaje dosahovaným příjmům. Soud tedy hodnotil pouze na základě údajů v daňovém přiznání a vedené exekuce způsob žadatelova podnikání se závěrem, že jeho současný nedostatek finančních prostředků je důsledkem špatného podnikání.

Soud při rozhodování o přiznání osvobození od soudních poplatků je oprávněn a povinen zkoumat majetkové poměry žalobce a tyto hodnotit z hlediska zákonných podmínek - tedy z hlediska, zda žadatel o osvobození má nebo nemá dostatečné prostředky k úhradě soudního poplatku. Příčiny, z jakých se žadatel dostal do situace znemožňující mu úhradu soudních poplatků, lze v neprospěch žadatele vážit jen tam, kde se jeho podnikání zřejmě vymykalo řádnému podnikání a nakládání s majetkem, což by ovšem muselo být doloženo. Nelze tak usuzovat vždy a jen proto, že je vedena exekuce ve výši přesahující majetek. Stejně tak je třeba vzít v úvahu i omezení, které podle poučení v exekučním rozhodnutí tato exekuce ve vztahu k nakládání s majetkem znamená.

Hodnocení příčin nedostatku finančních prostředků tak jak je provedl v daném případě městský soud by vedlo ke znemožnění přístupu k soudu lidem v životě či podnikání neúspěšným.

Pokud jde o ustanovení zástupce, pak podle § 35 odst. 7 s. ř. s. může být předsedou senátu ustanoven zástupce navrhovateli, u něhož jsou předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a u něhož je to třeba k ochraně jeho práv. V daném případě městský soud zamítl žádost jen s ohledem na skutečnost, že je zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků. Za situace nepřiznání osvobození od soudních poplatků nebylo třeba zkoumat naplnění další podmínky, ovšem jak výše uvedeno, úvahu, o níž byl opřen závěr o nesplnění podmínek pro přiznání osvobození od soudních poplatků nepovažuje Nejvyšší správní soud za akceptovatelnou.

Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, neboť soud nehodnotil všechny rozhodné skutečnosti z hlediska zákonných podmínek pro přiznání osvobození od soudních poplatků (103 odst. 1 písm. e/ s. ř. s). Usnesení Městského soudu v Praze proto zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

V dalším řízení je Městský soud v Praze vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

V novém rozhodnutí rozhodne Městský soud v Praze o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. 9. 2004

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu